

Yansima Dergisi Üzerine Bir İnceleme¹
An Examination on Yansima Magazine

Ali PULAT²

Keziban KARAARSLAN³

Extended Abstract

Periodicals such as newspapers and magazines, which are witnesses of social and cultural life, are important in terms of reflecting the literary and intellectual landscape of the period they are published. The publication of these publications in Turkish Literature has been with the Tanzimat and continued until the daylight. One of these publications is Yansima magazine, one of the monthly art and culture magazines of the 1970s.

After about ten months of March 12, the reflection began to appear in January 1972, continuing its existence until September 1975. Magazine, Ömer Faruk Toprak, Burhan Günel, Ender Kâmil Boyacı, Şükran Kurdakul, Ceyhun Atuf Kansu, Ahmet Özer, Necati Mert, Tekin Sönmez, Arif Damar, Zühtü Bayar, Tan Oral, Oguz Makal and Turhan Selçuk, as well as many other famous names have taken the signature of important works. In this article, Reflection, which embraces a Socialist Realist understanding, will be examined from various angles such as shape features, publishing policy, writer staff and writing activities. Thus, the art and culture of the magazine will be tried to be revealed in our life.

Key Words: Journal, Yansima, Literature.

Özet

Sosyal ve kültürel hayatın birer tanığı olan gazete ve dergi gibi süreli yayınlar, yayımlandıkları dönemin edebî ve fikrî çehresini yansıtması bakımından önem teşkil etmektedir. Söz konusu yayınların Türk

¹Bu çalışma, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda hazırlanan Keziban Karaarslan, "Yansima Dergisi Üzerine Bir İnceleme", Uşak Üniversitesi Sos. Bil. Ens., TDE ABD, 2016, adlı Yüksek Lisans Tez Çalışması'ndan hareketle hazırlanmıştır.

² Yrd. Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı, ali.pulat@usak.edu.tr

³ Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Doktora Öğrencisi, kezban88@outlook.com

Bu makale iThenticate programı ile taranmıştır.

Makale Gönderim Tarihi: 01/10//2017-Kabul Tarihi: 08/11/2017

Edebiyatında kendine yer bulması Tanzimat'la birlikte olmuş ve günümüze kadar devam etmiştir. Bu yayınlardan biri 1970'li yılların aylık sanat ve kültür dergilerinden biri olan Yansıma dergisidir.

12 Mart Muhtırası'nın ardından yaklaşık on ay sonra Ocak 1972'de çıkmaya başlayan Yansıma, Eylül 1975'e kadar varlığını sürdürür. Dergi, Ömer Faruk Toprak, Burhan Günel, Ender Kâmil Boyacı, Şükran Kurdakul, Ceyhun Atuf Kansu, Ahmet Özer, Necati Mert, Tekin Sönmez, Arif Damar, Zühtü Bayar, Tan Oral, Oğuz Makal ve Turhan Selçuk gibi pek çok ismin yer aldığı zengin kadrosuyla önemli çalışmalara imzasını atmıştır. Bu yazıda, Toplumcu Gerçekçi bir anlayışı benimseyen Yansıma, şekil özellikleri, yayın politikası, yazar kadrosu ve yazı faaliyetleri gibi çeşitli açılardan incelenecektir. Böylece derginin sanat ve kültür hayatımızdaki yeri ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dergi, Yansıma, Edebiyat.

Giriş

Gazete ve dergi gibi süreli yayınlar, sanat ve edebiyat tarihi açısından büyük öneme sahiptir. Milletlerin kültür unsurlarından biri olan bu yayınlar, içinden çıktığı toplumun kültürel varlığını yansıtan bir aynadır. Süreli yayınlar, yayımladıkları yazılarla halkı bilinçlendirdiği gibi kendinden sonraki nesiller için kültür taşıyıcılığını da üstlenmektedir.

Sosyal ve kültürel hayatın tarihî birer vesikası olan süreli yayınların gün yüzüne çıkıp, aydınlığa kavuşması için incelenmesi gerekmektedir. Nitekim bu konuda akademik anlamda birçok çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmaların hemen hepsi önemli bir boşluğu doldurmuştur. Bu çalışmalardan bazıları çeşitli yayınevlerinde yayımlanmışken daha fazlası yüksek lisans ve doktora tezi olarak bulunmaktadır.⁴

⁴Süreli yayınlar üzerine yapılan çalışmalara örnek vermek gerekirse; Nâzım Hikmet Polat'ın "Rübâb Mecmuası ve II. Meşrutiyet Dönemi Türk, Kültür, Edebiyatı"; Hatem Türk'ün "Meşale, İnceleme – Tam Metin"; Öztürk Emiroğlu'nun "Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Hisar Topluluğu"; Ferhat Korkmaz'ın "İkinci Yeni Limanı: Pazar Postası"; Yunus Ayata'nın "Dergi Semasında Bir Yıldız - Utarit"; B. Zakir Avşar'ın "Dava Dergiciliğinde Bir Örnek: Serdengeçti Dergisi"; Arslan Tekin ve Ahmet Zeki İzgöer'in birlikte hazırladığı "Anadolu Mecmuası"; yine Arslan Tekin ve Ahmet Zeki İzgöer'in "Dergâh, Giriş – Çeviriyazı – Dizin I – II – III – IV. Cilt"; Deniz Depe'nin "Bir Ütopyanın Peşinde – Yazko Edebiyat Dergisi" adlı kitabı, Ali İhsan Kolcu'nun "Temâşâ Mecmuası (İnceleme ve Edebiyatla İlgili Metinler)"; Fikret Uslucan'ın "Dergâh Mecmuası Üzerine Bir İnceleme"; Hatem Türk'ün "Musavver Muhit (İnceleme ve Edebiyatla İlgili Metinler)" adlı

Bu çalışmada da süreli yayınların yukarıda bahsedilen önemli işlevlerinden hareket ederek, 1972 – 1975 yılları arasında ilimden sanata, tarihten edebiyata, müzikten sinemaya kadar çok geniş bir konu yelpazesi ile güçlü yazar kadrosu tarafından yayınlanan Yansıma dergisinin yayın faaliyetleri incelenmeye; böylece derginin edebiyat ve kültür tarihi açısından önemi ortaya konmaya çalışılacaktır.

Derginin Şekil Özellikleri

Yaklaşık dört yıl yayın hayatında kalan Yansıma, toplamda kırk beş sayı çıkmıştır. Aylık olarak aralıksız yayımlanan derginin son üç sayısı bir aradadır. Özel sayıların ve kimi özel bölümlerin yer aldığı sayıların dışında dergi, genelde 64 sayfa olarak yayımlanmıştır.

16 x 24 cm ebatlarında olan dergi, karton kapak içinde üçüncü hamur kağıda basılıdır. Kapağın üst kısmında renkli ve büyük puntolarla “Yansıma” logosu vardır ve renk, her sayıda değişir. Logonun altında da “Aylık Sanat ve Kültür Dergisi” ibaresi yer almaktadır. Logo ve altındaki ibare ilk on iki sayıda küçük harflerle yazılıyken on üçüncü sayıdan itibaren büyük harflerle yazılmıştır. Kapağın orta bölümünde; 25. sayıya kadar genelde, derginin içinde yer alan ve dikkat çekmesi gerekli görülen bir yahut birkaç yazının başlığı yazılıyken 26. sayıdan itibaren derginin içeriğindeki ağırlıklı konuya uygun desen, karikatür, resim ya da fotoğraf vardır. Kapağın alt bölümünde derginin yazar kadrosu, yayımlandığı tarih ve fiyatı; sağ alt köşede de renkli ve büyük puntolarla sayısı belirtilir.

Derginin hemen hemen bütün sayılarında birinci sayfalar iç kapak özelliğindedir. Burada yine sol üst köşede ön dış kapaktakinden daha küçük puntolarla derginin logosu ve “Aylık Sanat ve Kültür Dergisi” ibaresi yazılıdır. Sağ üst köşede derginin yılı, cildi, tarihi ve sayısı belirtilir. Sayfanın orta bölümünde “İçindekiler” tablosu onun altında da derginin kimlik bilgisi verilmiştir. Kimlik bilgilerinde de derginin sahibi ve yayın yönetmeni, sorumlu müdürü, teknik sorumlusu, yazışma ve havale adresi, yönetim yeri, matbaası, abonelik şartları ve son baskı tarihi yazılıdır.

yayımlanmamış yüksek lisans tez çalışması, Necati Tonga'nın “Anadolu Mecmuası (1924 – 1925) ve Anadoluçuluk Fikri Üzerine Bir İnceleme”; Abdullah Uçman'ın “Dergiler Arasında: Dergâh, Hayat, Ma'lûmât ve Bilgi Mecmuaları”; Nâzım Hikmet Polat'ın “Kanat Dergisi”; “Dilek Mecmuası”; Deniz Depe'nin “Türkiye'nin İlk ve Tek Yazarlar Kooperatifi Yazko ve Yazko Edebiyat Dergisi” adlı makalesi verilebilir.

Derginin sahipliğini ilk otuz sayıda Tekin Sönmez, otuz birinci sayıdan itibaren kapanıncaya kadar da Hasan Can üstlenmiştir. Sorumlu müdürü 1 – 10. sayılar Mehmet Ş. Yardım, 11. sayı Mahir Öztaş, 12 – 39. sayılar yine Mehmet Ş. Yardım ve 40 – 45. sayılar da Ender Kâmil Boyacı'dır.

Derginin ciltleri konusunda ilk on üç sayıda herhangi bir bilgi verilmemiştir. On dördüncü sayı, ikinci cilt olarak belirtilmiş ve bu, on yedinci sayıya kadar devam etmiştir. Diğer sayılara bakıldığında da ciltler, genel olarak yıllara göre düzenlenmiş ve her yılın cildi kendi içinde numaralandırılmıştır (Y. 2, C. 2, C. 3, C. 4; Y. 3, C. 1, C. 2, C. 3 ... gibi).

Derginin basıldığı matbaada da bir değişkenlik söz konusudur: 1 – 5. sayılar Yelken Matbaası; 6 – 26. Sayılar Murat Matbaacılık; 27. sayı Seda Matbaası; 28 – 38. sayılar İtimat Matbaası; 38 – 40. sayılar Özdemir Basımevi ve 41 – 45. sayılar Er – tu Matbaası'nda basılmıştır.

Derginin fiyatı, biçimsel boyutu altmış dört sayfaya kadar olan sayılarda 4 Lira, altmış dört sayfada 5 Lira iken özel sayılarda ve sayfa sayısının arttığı sayılarda değişkenlik göstermektedir. Bu değişikliğin gerekçesi de; *"YANSIMA DERGİSİ, bugüne kadar her türlü zorluğu yenerek: 64 sayfalık biçimsel boyutunu: 5 Lirada tutup; alıcısının ekonomik durumunu en çok gözetilen dergi politikası izledi. Ne ki sayfa azlığı yüzünden, dergiye gelen ürün birikiminin (özellikle hikâye) bir çoğunu yayımlayamaz olmuştuk. Bu nedenle, bu sayıdan başlayarak YANSIMA'yı 80 sayfaya yükseltiyoruz ve ekonomik zorunluk sonucu dergiyi 7,5 liradan okura sunuyoruz."*(Yansima, 1974: Arka kapak) şeklinde açıklanmıştır. Bu açıklamanın devamında da Yansima'nın okurlarını kolladığı dile getirilmiştir: *"Her ay yayınlanan dergiler gözlenirse, bunlar ya 48 sayfa olarak 5 liradır yada 96 sayfa olarak 10 liradır. Bu biçimsel boyutlara bakıldığında: YANSIMA 80 sayfalık biçimsel boyutuyla, yine alıcısını en çok kollayan dergilerden birisidir"* (Yansima, 1974: Arka kapak).

Derginin abone şartları; 1 – 10. sayılar: Yıllığı 40, altı aylığı 20 Lira, Asya Avrupa, Ortadoğu ülkeleri için yıllık 65, denizaşırı ülkeler için 105 Lira; 11 – 30. sayılar: Yıllığı 50 Lira, Asya, Avrupa, Ortadoğu ülkeleri için 80, denizaşırı ülkeler için 125 Lira; 31 – 33. sayılar: Yıllığı 60, altı aylığı 30 Lira, Asya, Avrupa, Ortadoğu ülkeleri için yıllık 100, denizaşırı ülkeler için 150 Lira; 34 – 45. sayılar: Yıllığı 80, altı aylığı 40 Lira, Asya, Avrupa, Ortadoğu ülkeleri için yıllık iki katıdır.

Yansima'nın arka kapağında ön kapaktaki gibi derginin adı ve "Aylık Sanat ve Kültür Dergisi" ibaresi yer almaktadır. Ancak bu isim ve ibare ön

kapaktakine göre biraz daha küçük puntolarla yazılmıştır. Arka kapakta ayrıca ilan, reklam, resim, fotoğraf veya karikatür vardır. Bazı resim ve fotoğraflar ön kapaktakinin aynısıdır, sadece boyut olarak küçültülmüştür.

Derginin Yayın Politikası

Yansıma dergisi, ilk sayısını Ocak 1972’de çıkararak yayın hayatına girmiştir. Tarih olarak incelendiğinde dergi, 12 Mart Muhtırasının ardından yaklaşık on ay sonra çıkmıştır. Dergi, yayın politikası ve ideolojik yaklaşımları doğrultusunda, 1960 sonrası gelen kişi hak ve özgürlüklerinin, ifade ve basın özgürlüğünün sona erip yeniden 1960 öncesine dönülen bir dönemde belirli bir misyonla çıktığı düşüncesindedir . Bu açıdan bakıldığında Yansıma, yine kendi ideolojik tanımlamalarıyla, daha çok “12 Mart faşizmi” olarak adlandırdıkları bir süreçte birçok edebiyat insanının yazı ve şiirleriyle toplumsal savaşıma katıldığı bir dergi olmak iddiasındadır. Yani Yansıma, kendi ifadeleriyle, sıkıyönetimli siyasal koşulların egemen olduğu bir dönemde “*idamlar, baskılar yüzünden yılgınlığa, umutsuzluğa düşen topluma, gençliğe, umutsuzluğa düşmemeyi, karamsarlığa kapılmamayı ileten, umutlu ve güçlü olmayı öneren*” (Altınkaynak, 2012: 36) bir yayın ilkesi çerçevesinde yayın yapmaya çalışmıştır, denilebilir.

Toplumcu gerçekçi sanat ve edebiyata ilişkin görevi yansıtmakla yükümlü olduğunu beyan eden Yansıma’nın yayın amaçları ilk sayısında “Sunuş” adlı ön söz niteliğindeki yazıda maddeler halinde sıralanmıştır:

“1. Tarihin bize bıraktığı kültür mirasını, çağdaş bir gözlem imbiğinde damıtarak devingen kılmak.

2. Tüm sanat ve edebiyat ürünlerinde örgensel bir bütünsellikle geneli yansıtmak.

3. Kişisel çıkarıcılığa, işbirlikçi sanat ve edebiyata, dogmatizme sayfalarımızda yer vermeden: Sanatsal ürünleri diyalektik bir yöntemle ele alıp çözümlmek.

4. Tarım kesiminde oluşan birikimin, sanayi kesimine yapacağı sıçramada sanat ve edebiyata düşen tarihsel görevi toplumcu gerçekçi perspektifle yansıtarken: Çözüm bekleyen sosyo – ekonomik sorunları sanat ve edebiyat içeriğiyle sergilemek.

5. Bunu yaparken de dil’in canlı, dipdiri işlerliğini sürdürmek.” (Sönmez, 1972: 2)

Yansıma dergisi, Tekin Sönmez’in bireysel bir çıkışıdır. Sönmez, 1971’de kurulan ve sadece altı sayı yayımlanabilen Gelecek dergisinin kurucularındandır. Altıncı sayının sonunda askeri sıkıyönetimce kapatılan

Gelecek dergisinin hemen ardından bu çıkışının kararını vermiş ve kendi imkânları dâhilinde hareket etmiştir. Ayrıca derginin hemen her işini kendisi üstlenmiştir: *“Bireysel bir çıkıştı benimkisi; hemen o güz Yansima’nın tasarımını yaptım ve 50 cumhuriyet altını ile kâğıt, basım giderlerini karşılamak üzere çıktım yola ve (Ocak 1972) ilk sayısını yayımladım. (...) Yansima yazar kadrosu ve Yansima çalışanları yoktu. (...) Dağıtım da bana kaldı. Taşradan istekleri de ben paketliyor, PTT’ye götürüyorum, dergi omzumda Çağaloğlu’ndan, Karaköy İskelesi’ne Taksim’e, Kadıköy’e dek satıcılara taşıyor, iadeleri yükleniyor bir ay sonra labirentten çıkıyordum. Bu arada yeni sayı girişimleri, yazışmaları, sekreteryaya işlerini, sırasında sabahlara dek çalışarak tek başıma yürütüyor, kimileyin matbaalarda sabahlıyor, bir yerden ötekine koşuyordum”* (Batmaz, 2012: 41).

Yansima, dışarıdan ilan ve reklam için de herhangi bir abone arayışına girmemiştir. Zira böyle bir harekete karşı olmuş ve genel yayın politikasındaki bu tavrını her fırsatta *“(...) hiçbir yerden (özel ya da resmi) kurumdan ilân almayan ve ‘ABONE OL – ABONE BUL’ gibi kampanyalara yanaşmayan ve bu anlayışa karşı olan YANSIMA”* (Yansima, 1974: Arka kapak) şeklinde dile getirmiştir. Kırk beş sayı boyunca yayımladığı eleştiri ve inceleme yazılarında da benzer tavır sergilemiştir. Yani bu türde yayımladığı yazılarda övgü yazıcılığından ziyade eleştirinin gerçek anlamda yapılmasına dikkat etmiştir. Böylece *“Kişisel çıkarıcılığa, işbirlikçi sanat ve edebiyata”*(Sönmez, 1972: 2) sayfalarında yer vermediğini göstermiştir, denilebilir.

Yansima, yazar olma gayesi taşıyan birçok genç isim için bir okul olmuştur. Dergi, Veysel Batmaz, Necati Mert, Arife Kalender gibi daha pek çok ismin ilk ürünlerini yayımladığı bir yayındır. Edebiyatımıza kazandırılan bu yazarlar da katıldıkları söyleşi ve sohbetlerde yazarlık serüvenlerine dair bir konu açıldığında Yansima’nın bu katkısını belirterek minnettarlığını dile getirmiştir.⁵

Toplumcu gerçekçi edebiyatın 70’li yıllardaki sözcülüğünü üstlenen Yansima, gerek yukarıdaki genç isimler gerekse Hasan Hüseyin Korkmazgil, Şükran Kurdakul, Ömer Faruk Toprak, Arif Damar, Fakir Baykurt, Kerim Korcan, Aziz Nesin, Metin İlkin, Behzat Ay, Hulki Aktunç ve Tekin Sönmez gibi 40 kuşağının önde gelen sanatçıların topluma ışık tutan yazı ve şiirleriyle kitlelere ulaşmıştır. Yani Yansima, 1970’li yıllara tanıklık eden

⁵ Ayrıntılı bilgi için bakınız: Veysel Batmaz, “Şafağın Demircisi, 35 Yıl Sonra Pera’da: Tekin Sönmez”, Kıyı, (Temmuz – Ağustos 2012), s. 40.

yazar ve şairlerle “Yozluğun ve güncel hiçleşmenin değil: Toplumun ve devingen sürekliliğin sanat ve edebiyatını yapma” (Sönmez, 1972: 2) amacıyla uğraşmıştır.

Aylık kültür ve sanat dergisi olan Yansıma, sayfalarında şiir ve hikâye başta olmak üzere eleştiri, inceleme, derleme, resim, desen, karikatür gibi çeşitli türlerde kaleme alınmış eserlere yer vermiştir. Bunların her birinde de dönem gereği ülkenin ve toplumun içinde bulunduğu durumun yansımalarını bulmak mümkündür. Yansıma dergisi, devrimci bir dergidir. Bu yüzden çıkardığı sekiz ayrı özel sayı (Günümüz Türk Hikâyesi, Vietnam Sanatı, Sabahattin Ali, Günümüz Türk Şiiri, Nâzım Hikmet, Mizah ve Karikatür, Kapitalizme ve Faşizme Karşı Asya – Afrika – Güney Amerika’da Şiir Sanatı ve Direniş Şiirleri, Çocuk Eğitimi ve Edebiyatı Özel Sayısı)’yla ve özel bölümler (Kısa Hikâyeler, Kapitalist Siyaset, Ödül Ceza, Şili)’le birlikte bütün sayılarında, ideolojik yaklaşımlarını edebiyat dünyasına iletmeye çalışmıştır. Günün gelişmelerinin nabzını oluşturan soruşturmalar düzenlemesi de bunun bir göstergesidir.

Yansıma, düzenlediği özel sayıların dışında açtığı yarışma ile de döneme adını yazdırmıştır. Bu yarışma, Temmuz 1973’te açılan “Nâzım Hikmet İnceleme Yarışması”dır. Yarışmanın seçici kurulunda Selahattin Hilav, Şükran Kurdakul ve Ziya Oykut vardır. Sonuçlar Nâzım Hikmet’in 11. Ölüm yıldönümüne denk gelen ve “Nâzım Hikmet Özel Sayısı” olarak düzenlenen 30. sayıda açıklanmıştır. Buna göre birincilik ödülüne değer bir yazı bulunamamıştır. Bunun gerekçesi olarak da okurlara “Yurdumuzda ve dünyada bugüne kadar Nâzım Hikmet üzerine yapılan incelemeler dikkate alınarak, bu çalışmaların ötesinde bir bakış açısı getiren bir inceleme görülmemiş ve bu nedenle: birincilik ödülü verilmemiştir.”(Yansıma, 1974: 326)denilmiştir. Tankut Cantel’in “Nâzım Hikmet Şiiri” (1974: 327 - 345) başlıklı incelemesi ile M. Erhan Ekici’nin “Nâzım Hikmet’in Dünya Görüşü ve Sanatı” (1974: 8 - 29) başlıklı incelemesi arasında ikincilik paylaştırılmıştır. Ender Kâmil Boyacı da “Nazizme ve Faşizme Karşı Nâzım Hikmet” (1974: 82 - 125) başlıklı incelemesiyle üçüncü olmuştur. Bu yazıların hepsi de Yansıma okurlarına sunulmuştur. Yarışma bir daha tekrarlanmamıştır. Dergi, bu yarışma ile gerek hatırasına binaen düzenlediği özel sayı gerek de diğer sayılarda hakkında yazılan yazılara yer vererek devrimci edebiyatın önde gelen ismi kabul ettikleri Nâzım Hikmet’in önemini bu şekilde göstermeye çalışmışlardır.

Yansıma, gündemin konularını öne çıkardığı için dikkat çekmekle kalmamış bazen olumsuzluklarla da karşı karşıya kalmıştır. Yılmaz Güney ve eserleri hakkında yazılan iki ayrı yazıdan dolayı dergiye dava açılmış, 38. ve 39.

sayısı toplatılmıştır. Tekin Sönmez, Veysel Batmaz ile yaptığı bir söyleşide açılan bu davadan dolayı derginin o günkü Sorumlu Yazı İşleri Müdürü M. Şener Yardım ile yollarının ayrıldığını belirtmiştir. (Batmaz, 2012: 41)40. sayıdan itibaren Yazı İşleri Müdürlüğünü Ender Kâmil Boyacı yürütmüştür.

Çok boyutlu bir çalışma anlayışına sahip olan Yansıma, siyasi, kültürel ve sanatsal mücadelesini yayın hayatı boyunca sürdürmüştür. Hatta Şili, Asya, Afrika ve Güney Amerika'daki halkın direnişini ve direniş neticesinde oluşan sanat ürünlerini de okurlarına sunarak devrimci mücadelesini evrensel boyutlara taşımıştır, denilebilir.

Yansıma, kırk beş aylık çalışmasını aralıksız sürdürmüş ve bu çalışmasını özetlediği "Yansıma Dergisinin Yayını Son Bulurken" başlıklı yazıyla da yayını sonlandırmıştır. Yansıma Dergisi yayın ilkelerinden taviz vermeden zor şartlarda bu ideoloji ile yola çıkan hiçbir derginin başaramadığını gerçekleştirmenin hazzını şu ifadelerle ortaya koymuşlardır: "*Çetin koşullar içinde ve devrimci tavrından ödün vermeyerek 45 ay; zorlama abonelikler yapmadan, ilan, tahsisat, yayınevi gibi arkasında hiçbir ekonomik dayanca bulunmadan yayını sürdüren bir dergi için, ulaşılan nitelikli ve nicelikli sonuç: Türkiye'deki devrimci dergicilik pratiği açısından da çok çok önemlidir. Üstelik 12 Mart'tan günümüze uzayan koyu baskıcı ve acılı bir sürecin özel koşulları da düşünülürse, ortaya konulan çalışmaların önemi, kendiliğinden belirecektir. Çünkü, 12 Mart sonrası dönemde, devrimci edebiyat adına yola çıkan hiçbir dergi yayını bu denli uzun, bu denli düzenli tutamamış ve bu denli konu odaklaşması yaparak, yazarları topluca bir sanatsal eyleme sokamamıştır*" (Yansıma, 1975: 206).

Yazar Kadrosu

Yansıma, bireysel bir çıkışın ürünü olsa da zengin bir yazar kadrosuna sahiptir. Gerek yerli gerek yabancı pek çok ismin yazı ve şiirlerine ev sahipliği yapmıştır. Dergiye katkı sağlayan isimlerden bazıları (çalışmaların çokluk sayısına göre) şöyledir:

Şiirleriyle: Ceyhun Atuf Kansu (36), Tekin Sönmez (24), Arif Damar (14), Ünsal Akpak (13), Ahmet Özer (12), Federico Garcia Lorca (12), Arkadaş Z. Özger (9), Aydın Hatipoğlu (8), Erol Çankaya (8), Arife Kalender (7), Halit Özboyacı (7), Hasan Hüseyin Korkmazgil (7), Mehmet Karabulut (7), Metin Demirtaş (7), Nevzat Üstün (6), Rifat Ilgaz (6), Victor Jara (6), Ayhan Can (5), Başaran (5), Şükran Kurdakul (5), Pablo Neruda (5), Ali Yüce (4), Aydın Yalkut (4), Halûk Aker (4), Ömer Faruk Toprak (4), FedwaTukan (4), Fikri Çalışkan (3), Halim Uğurlu (3), İzzet Göldeli (3), Kenan Ercan (3), Metin

Güven (3), Mücahit Gültekin (3), Necati Yıldırım (3), Ruşen Hakkı (3), Sina Akyol (3), Suat Taşer (3), Süleyman Günay (3), Tahsin Saraç (3), Talip Apaydın (3), Nicolas Guillen (3), Yiannis Ritsos (3), Leonard Cohen (2), Antonio Machado (2), Paul Eluard (1), Rafael Alberti (1);

Hikâyeleriyle: Fakir Baykurt (9), Necati Mert (9), Burhan Günel (8), Şükran Kurdakul (8), Kerim Korcan(7), İrfan Yalçın (6), Ömer Faruk Toprak (6), Afet Ilgaz (5), Muzaffer Hacıhasanoğlu (5), Celâl Özcan (4), İbrahim Erdem (4), Necati Güngör (4), Şevket Yücel (4), Talip Apaydın (4), Ali İhsan Mihci (3), Hakkı Özkan (3), Hulki Aktunç (3), Mehmet Güler (3), Saadettin Öztürk (3), Behzat Ay (2), Cafer Özkan (2), Mustafa Balel (2), Nahit Erüz (2), Remzi İnanç (2), Ruşen Hakkı (2), Tarık Dursun K. (2), Tekin Sönmez (2), Ahmet Özer (1), Ahmet Uysal (1), Ayhan Bozırat (1), Ayşe Kilimci (1), Behiç Duygulu (1), Demirtaş Ceyhun (1), Duran Yılmaz (1), Eray Canberk (1), Füzuzan (1), Necati Tosuner (1), Samim Kocagöz (1), Muzaffer Buyrukçu (1), Rıfat Ilgaz (1);

Adı geçen ismin hemen hepsi dergiye sadece bu türlerde ürün vererek değil; aynı zamanda bu sanat dallarıyla ilgili inceleme ve eleştiri yazıları yazarak da katkıda bulunmuştur.

Yazı Faaliyetleri

Anı

Yansıma Dergisinde farklı imzalar tarafından anı türünde yazılar kaleme alınmıştır. Bunlardan ilki "*Sevgili ustam, dostum Orhan*" (Oytam, 1972: 160) şeklinde nitelendirilen Orhan Kemal'le ilgilidir. Oytam, yazısında Orhan Kemal'le ilgili anılarından bahsetmekte ve daha çok onun ölümünden duyduğu üzüntüyü dile getirmektedir.

Anı türündeki ikinci yazı, Ömer Faruk Toprak'ın "*Zaharia Stancu'nun Ülkesinde*" (1972: 247 - 249) başlıklı yazısıdır. Toprak, bu yazısında Romanya Yazarlar Birliği Başkanı Zaharia Stancu ile tanışmasını ve bu tanışma esnasındaki konuşmalarını dile getirmiştir. İkilinin arasında geçen diyalogta Türk Edebiyatı ve Romen Edebiyatı üzerinde durulmuş; şiir, roman, dergi çalışmaları hakkında konuşulmuştur. Eserlerin baskı ve telif ücretlerine de değinen iki yazarın ifadelerinden, şiir kitapları, roman ve dergilerin Romanya'da Türkiye'ye oranla daha çok basıldığını ve bununla birlikte telif ücretlerinin de yüksek olduğu öğrenilmektedir.

Diğer bir örnek Nâzım Hikmet'in "Karar Günleri" (1973: 326) başlıklı yazısıdır. Bu yazı aslında Zekeriya Sertel'in yakın dostu Nâzım Hikmet'le ilgili anıları kitaplaştırdığı eseri "Mavi Gözlü Dev"den bir kesittir.

Dergideki diğer anı örnekleri de: Hasan Hüseyin Korkmazgil'in çocukluk anılarını anlattığı "Aldı Kerem" (1972: 272 – 274); Ömer Faruk Toprak'ın, Kübalı şair Nicolas Guillen ile yaptığı konuşmayı anlattığı "Nicolas Guillen ile Birlikte" (1973: 112 – 114); Aziz Nesin'in Sabahattin Ali'nin ölümüyle ilgili hatırasını kaleme aldığı "Son Anı" (1973: 144 – 146 / 153); Rıfat Ilgaz'ın yazarlık anılarını anlattığı "Bir Güldürü Yazarı" (1974: 88 – 90), "Markopaşa Yılları" (1974: 137 – 140), "Gülmece Güldürmece" (1974: 277 – 282), "1911'de Cidde'de Doğdu" (1975: 43 – 47) başlıklı yazıları; yine Rıfat Ilgaz'ın Nâzım Hikmet'le ilgili anısını anlattığı "Ölülerimizi Andıkça" (1974: 365 – 367), Şevki Akşit'in ölümü üzerine yazdığı "Şevki Akşit İçin de 'Ağıt Yok'" (1975: 33 – 34); Balaban'ın Orhan Kemal'le ilgili kaleme aldığı "Orhan Kemal Sureti" (1974: 376 – 380); Aydın Hatipoğlu'nun Orhan Kemal ve Nâzım Hikmet'le ilgili yazdığı "Anılardan" (1974: 380 - 381)'dir.

Hikâye

Hikâye, Yansıma dergisinde şiirden sonra en çok üzerinde durulan tür olarak karşımıza çıkmaktadır. Dergide elli dört Türk yazar ve bir yabancı yazardan olmak üzere toplam 142 hikâye yayımlanmıştır. İlk sayıda hikâyeye yer verilmezken sonraki sayıların hemen hepsinde birer hikâye yayımlanmış zaman zaman bu sayı birkaçı bulmuştur. Dergide yayımlanan ilk hikâye Şükran Kurdakul'un "Beyaz Yakalılar" (1972: 39 – 41) adlı hikâyesidir. Dergide yayımlanan tek çeviri hikâye de Nguyen Thi Nhu Trang'ın "Anne" (1972: 376 - 379) adlı hikâyesidir. Çevirisini Emel Akpazar yapmıştır.

Yansıma'da hikâyesi yayımlanan isimlerden bazıları hikâye sayısının çokluk sırasına göre şu şekildedir: Fakir Baykurt (9); Necati Mert (9); Burhan Günel (8); Şükran Kurdakul (8); Kerim Korcan (7); İrfan Yalçın (6); Ömer Faruk Toprak (6); Afet Ilgaz (5); Muzaffer Hacıhasanoğlu (5).

Hikâye Üzerine Yazılar

Yansıma'da hikâye üzerine kaleme alınan yazıların hemen hepsi, o dönemde çıkan hikâye kitaplarının birer eleştirel tanıtımıdır.⁶ Kitap tanıtımı yapılırken genelde yazarının hikâyeciliğine de değinilmiştir.

⁶Tekin Sönmez, Şükran Kurdakul'un "Beyaz Yakalılar"; Mehmet Selim, Metin İlkin'in "Yarın İçin"; Ahmet Köksal, Nahit Eruz'un "Yumma"; Kenan Ercan, Muzaffer

İnceleme ve tanıtım yazılarının dışında dergide hikâyecilik üzerine yazılan yazılar da vardır. Bunlardan ilki Zühtü Bayar'ın "*Öykücülüğümüz ve Bekir Yıldız*" (1972: 99 – 104) başlıklı yazısıdır. Bayar, yazısının ilk bölümünde hikâyeciliği sosyal ve estetik açıdan ele almıştır. Ayrıca edebiyatın toplumsal dalgalanmalara bağlı olarak gelişimini incelemiş ve Türk hikâyeciliğinin buradaki yerini belirtmiştir. Bekir Yıldız'la ilgili kısımlarda da hikâye örnekleri vererek Yıldız'ın öykücülüğünü incelemiştir. Bayar'a göre Yıldız, bölgesel bir yazardır ve genellikle kendi türü olan, bölgesel toplum ve insan yaşamını konu alan, Doğulu insan duyarlığını işleyen öykülerinde başarılıdır. Bayar, Yıldız'ın simgesel bir yazar olmadığını ancak az da olsa alegorik ve simgesel motifler kullandığını, üslubunun gereğinden çok açık ve yalın olduğunu, benzetme ve imgelerinin her düzeyden okurun okuyabileceği şekilde olduğunu, zaman zaman aşırı santimentalizme kaydığını söyler. Bayar, Yıldız'ın hikâye tekniklerinden bahsettiği bu yazısıyla Yıldız'ı Türk Edebiyatı ve Türk Hikâyeciliği içindeki yerine oturtmaya çalışmıştır. Ayrıca burada, hikâyeciliğimizi Batı anlayışına bağlı, ulusal ve toplumsal olmayan yabancı anlayışlara karşı savunmamız gerektiğini ileri sürmüştür.

İkinci yazı, Mehmet Veysel'in, "*Parasız Yatılı*" ve "*Kuşatma*" adlı hikâye kitaplarından hareketle Fûruzan'ın hikâyeciliği üzerinde durduğu "*Bir Parasız Yatılının Kuşatması*" başlıklı yazıdır. Mehmet Veysel'e göre Fûruzan "*oldukça yoğunlukla yazan, çağdaş gerçekçiliği kadımsal duyarlılığıyla eritip, sanatından ödün vermeden, işleyen bir hikâyeci*" (Veysel, 1972: 155)'dir.

Kemal Tahir, "*Türk Hikâyeciliği Üstüne*" (1972: 3-5) başlıklı yazısında hikâyeciliğimizin bugünkü belli başlı zorlukları üzerinde durmuştur. Tahir, temel sorunun kendi gerçeklerimizi geri plana itmek olduğunu iddia eder. Çözüm yolu olarak da Türk hikâyecilerine yabancı fantezilerden kurtularak kendi tarihsel gerçeklerimiz üzerinde ciddiyetle çalışmayı önermektedir. Bunun da ancak halkın anlatım dehasıyla gerçekleşeceğini ileri sürer.

Buyrukçu'nun "*Mağara*"; Ş. Yücelgil, Ümit Kaftancıoğlu'nun "*Dönemeç*"; İrfan Yalçın, Metin İlkin'in "*Yarın İçin*"; Burhan Günel, Necati Tosuner'in "*Kambur*"; Mehmet Veysel, Afet Ilgaz'ın "*Halk Hikâyeleri*"; Necati Güngör, Şükran Kurdakul'un "*Beyaz Yakalılar*"; Fûruzan, Sabahattin Ali'nin "*Hanende Melek*"; Mehmet Veysel, Fûruzan'ın "*Benim Sinemalarım*"; Erol Çankaya, Şükran Kurdakul'un "*Beyaz Yakalılar*"; Ünsal Akpak, Nursen Karas'ın "*Türkü Olan Kadın*"; Kenan Ercan, Adnan Özyalçın'ın "*Yıkım Günleri*"; Mahmut Makal, Esen Yel'in "*Zıkkımın Peki*"; Medeni Akgül, Tarık Dursun K.'nin "*Bağrı Yanık Ömer ile Güzel Zeynep*"; Mehmet Aydın, Şükran Kurdakul'un "*Beyaz Yakalılar*"; Hikmet Altınkaynak, Şükran Kurdakul'un "*Savaşın Sonra*"; Rüştü Kaşkaya, Mustafa Balel'in "*Kurtboğan*" adlı hikâye kitabını değerlendirmiş ve tanıtmıştır.

Türk Hikâyeciliği üzerine yazılan başka bir yazı İsmet Zeki Eyüboğlu'na aittir. Eyüboğlu, *"Türk Öykücülüğünün Kökeni"* (1972: 6 - 7) başlıklı bu yazısında başlıktan da anlaşılacağı üzere Türk hikâyesinin kökenini incelemiştir. Türk hikâyeciliğini iki ayrı doğrultuda gelişen bir sanat akımı olarak ele alan Eyüboğlu, birincisi için halkbilgisi alanında gelişen yöresel halk hikâyeciliğini gösterir. Bir masal oyasına büründüğünü iddia ettiği bu hikâye türünün ilk yazılı örneklerinin 14. - 15. yüzyıllara kadar uzandığını belirtir. İkincisi için de Avrupa'da başlayan, Tanzimat döneminden sonra yeni bir edebiyat türü olarak benimsenen hikâyecilik savını ileri sürer. Nabizâde Nâzım'dan Refik Halid Karay'a kadar uzandırdığı bu hikâyeciliğin ilk ürünlerinin Nabizâde Nâzım ve Ömer Seyfettin dışında pek doyurucu, başarılı olmadığını savunur.

Türk hikâyeciliğinin belli bir sanat niteliği kazandığı dönemin Cumhuriyet'ten sonraya denk geldiğini söyleyen Eyüboğlu, 1970'li yıllardaki gelişimi için de *"Türk öykücülüğü, bugün, bütün geriye götürücü direnişlere, sataşmalara, başarısız saldırılara karşın yatağına oturmuş, yerini doğrultusunu bulmuş, belli bir bakış açısını benimsemiş, sorunları, çözüm yolları arayan eğilimleri olan bir niteliktedir. Çağdaş sanat anlayışı yolundadır..."* (Eyüboğlu: 1972: 7) demiştir.

Tekin Sönmez, *"Orhan Kemal'de Nâzım Hikmet Dönemeci"* (1972: 8 - 9) başlıklı yazısında Orhan Kemal'in şiiri bırakıp hikâyeye yönelmesinde Nâzım Hikmet'in etkisini anlatmıştır. Sönmez'e göre bu dönemeç, Orhan Kemal'i başarılı romanlar yazmaya kadar getirmiş ve Türk roman sanatında bugünkü usta çizgisini oluşturmuştur.

Ünsal Akpak, *"Orhan Kemal'de Büyük Aydınlık"* (1972: 10) başlıklı yazısında toplumcu gerçekçi hikâye açısından Orhan Kemal'in hikâyeciliğini değerlendirmiştir. Akpak, Sait Faik'in daha çok kenti ve kentsoylu kişileri anlatan, burjuva duyarlıkları hikâyelerinin gittikçe yoğunlaştığı bir dönemde, Sabahattin Ali'nin ölümüyle yarıda kalan, Anadolu'yu ve Anadolu insanını konu edinmiş toplumcu gerçekçi hikâyenin Orhan Kemal'le gün ışığına çıktığını ve bu dönem için Orhan Kemal'in bir aydınlanma olduğunu ileri sürmüştür.

Yukarıda bahsedilen yazıların dışında, Mehmet Veysel, *"Orhan Kemal Somutluğu"* (1972: 11) başlıklı yazısında Orhan Kemal'in hikâye ve romanlarında kendi hayatından izler sunmasını; Ömer Faruk Toprak *"Hikâyede Başarı"* (1973: 14 - 16) başlıklı yazısında hikâyeciliğimizin 1940 - 1970 yılları arasındaki gelişimini; Ömer Faruk Toprak, *"Usta"* (1973: 158 -

159) başlıklı yazısında Sabahattin Ali'nin hikâyeciliğini; İbrahim İşyar, "Gramafon Avrat' ile 'Ayten'in Düşündürdükleri" (1973: 334 - 335) başlıklı yazısında Sabahattin Ali'nin "Gramafon Avrat", Sait Faik'in "Ayten" adlı hikâyelerini yapı ve içerik olarak değerlendirilmesini; Mahmut Yaşar, "Orhan Kemal'in Öykülerinde Hapishane" (1974: 47 - 54) başlıklı yazısında Orhan Kemal'in, hikâyelerinde hapishane konusunu işleyişini, yine Mahmut Yaşar, "Direnen İnsan ve Hapishane Öyküleri" (1973: 346 - 350) başlıklı diğer bir yazısında da Afet Ilgaz'ın hapishane hikâyelerinde Rifat Ilgaz'ı konu etmesini anlatmıştır. Burhan Günel de iki ayrı sayıda "Hikâye Kitapları Üzerine Notlar" (1974: 235 - 239) başlığıyla yazdığı yazısında çeşitli hikâye kitaplarının kısa eleştirel tanıtımını yapmıştır.

Roman

Yansıma Dergisinde roman tanıtımı ve incelemesi üzerine pek çok yazı yayımlanmıştır. Hakkında inceleme ve eleştirel tanıtım yapılan romanlar ve yazarları şöyledir: Behzat Ay, "Sis İçinde", "Dor Ali", NikosKazancakis, "Kayalı Bahçe", Herbert George Wells, "Zaman Makinası", Maksim Gorki, "FomaGordeyev", Cengiz Tuncer, "Kerkenez", Yusuf Ziya Bahadınlı, "Güllüceyi Sel Aldı", Yaşar Kemal, "Binboğalar Efsanesi", Yılmaz Güney, "Boynu Bükükler", Sabahattin Ali, "İçimizdeki Şeytan", JorgeAmado, "Sonsuz Topraklar", "Kızgın Toprak", Burhan Günel, "Ökse", Tarık Dursun K. "İnsan Kurdu", Jerzy Stefan Stawinski, "Bencil", Abbas Sayar, "Çelo", TahaviAhtanov, "Boran", Adalet Ağaoğlu, "Ölmeye Yatmak", LiviuRebreanu, "Asılmışlar Ormanı", Yaşar Kemal, "Demirciler Çarşısı Cinayeti", Selim ileri, "Destan Gönüller", JackLondon, "Uçurum İnsanları", Ömer Faruk Toprak, "Tuz ve Ekmek", Talip Apaydın, "Yoz Davar", Carolina Maria de Jesus, "Çöplük", TarjeiVesaas, "Buz Sarayı", UptonSinclair, "Petrol", Kerim Korcan, "İdamlıklar", Muzaffer İzgü "Halo Dayı", Bekir Yıldız, "Alman Ekmeği", Orhan Kemal, "Murtaza", "Vukuat Var", "Hanımın Çiftliği", "Kanlı Topraklar", Rifat Ilgaz, "Karartma Geceleri", Yusuf Atılgan, "Anayurt Oteli", Sevgi Soysal, "Yenişehir'de Bir Öğle Vakti", Erdal Öz, "Yaralısın".

Yukarıdaki romanlardan bazıları hakkında birden fazla yazı yazılmış ve bunlar farklı imzalar tarafından kaleme alınmıştır. Bu romanlardan ilki Abbas Sayar'ın "Çelo"sudur. Söz konusu romanı Yaşar Yörük "Çelo" (1973: 346 - 347) ve Mustafa Gazalıcı "Çelo" (1973: 383 - 384) değerlendirmiştir. "Çelo"nun eleştirisinde Yörük ve Gazalıcı hemfikirdirler. Her iki yazar da kendisini toplumsal gerçekçi bir yazar kabul eden Abbas Sayar'ın çelişkiyi

tam ve doğru bir şekilde veremediğinden, ele aldığı toprak sorununu yanlış yansıttığından yakındır.

Birden fazla imzanın mercek altına aldığı romanlardan bir diğeri Adalet Ağaoğlu'nun ilk romanı olan "Ölmeye Yatmak"tır. "Ölmeye Yatmak"ı Yansıma okurlarına Aydın Hatipoğlu ve Necati Mert tanıtmıştır. Hatipoğlu, tek parti döneminin konu edildiği bu romanı "*Bir Dönem İçin İroni: 'Ölmeye Yatmak'*" (1973: 181 - 182) ta bir mizah romanı, ironi olarak nitelendirmiştir. Necati Mert de "*Ölmeye Yatmak*" (1973: 377 - 378' ta romanın bir kuşak romanı olduğunu ve bu kuşağın da Doğu ile Batı, geleneksel ile çağdaş arasında sıkışıp kalan bir nesil olduğuna işaret eder. Her iki yazar da romanda kullanılan anlatım tekniklerini (mektup, anı defteri, monolog, gazete haberi, sinema) tek tek sayarak Ağaoğlu'nun bu yöntemle romancılığımıza yeni bir boyut kazandırdığını ifade etmiştir.

İki ayrı yazar tarafından incelenen bir başka roman da Yaşar Kemal'in "Demirciler Çarşısı Cinayeti"dir. Bunu da Mehmet Yaşar Bilen ve Mehmet Güler incelemiştir. Her iki yazar da romanı yapı ve içerik olarak ele almıştır. Yaşar Bilen, "*Demirciler Çarşısı Cinayeti ve İnsan*"(1973: 349- 351)'da feodal düzenin karşısında direnen halkın konu edildiği bu romanın, uzunluğunu dile getirip gereksiz yerlerin olduğunu iddia edenlerin aksine bu bölümlerin romanda en önemli bölümler olduğunu savunur. O'na göre toplumsal değişimi bu bölümler yansıtmaktadır. Mehmet Güler de "*Demirciler Çarşısı Cinayeti*" (1975: 51 - 55)'nde Yaşar Kemal'in romanda, "İnce Memed"de olduğu gibi salt bir kişiye reform yaptırmadığı, "Teneke"de olduğu gibi halkın kurtuluşunu namuslu bürokrat olan "Fikret Irmaklı"ya bırakmadığı, egemen sınıfların karşısına direnen halkı çıkarttığı ve bunları fazla idealize etmeden verdiği için eski yanlıları yıktığını söyler. Bunun yanında Güler, romanın, adıyla içeriği arasındaki ilginin zayıf olması gibi bazı yönlerinin eleştiriye açık olduğunu iddia eder.

Yukarıda adı geçen diğer romanlar üzerine yapılan incelemeler de dikkate değer yazılardır. Bununla birlikte dergide roman tefrikası hiç yer almazken sadece birinci sayıda, Behzat Ay'ın "Sis İçinde" adlı romanından "*İntihar*" (1972: 19 - 21) başlığıyla bir kesit verilmiştir.

Şiir

Yansıma dergisi, bazı sayılarında (1, 6, 15, 22 ve 25. sayı) şiire yer vermemesine rağmen şiir bakımından oldukça zengin ve doyurucu bir dergidir. Dergi, dönemin pek çok ünlü şairinin yanında çiçeği burnunda

şairlere de sayfalarını açmıştır. Böylece Yansıma, birçok adın, ilk özgün ürünlerini yayımladığı bir dergi olmuştur.

Dergide yazılan şiirlerdeki konu zenginliği dikkat çeker. Yansıma'da çeviri şiirler hariç doksan dokuz farklı şairin toplam 324 şiiri yayımlanmıştır. En çok şiiri yayımlanan şairlerin başında Ceyhun Atuf Kansu, Tekin Sönmez, Arif Damar, Ünsal Akpak ve Arkadaş Z. Özger gelmektedir. Bunlar dışında Aydın Hatipoğlu, Erol Çankaya, Arife Kalender, Halit Özboyacı, Hasan Hüseyin Korkmazgil, Mehmet Karabulut, Metin Demirtaş, Nevzat Üstün, Rıfat Ilgaz gibi sanatçılar Yansıma'da şiir yazarlardan bazılarıdır.

Şiir Üzerine Yazılar

Derginin ilk sayısında şiire yer verilmemiştir. Ancak Taner Akyüz'ün bir ay önceki edebiyat dergilerini incelemesi üzerine yazdığı "*Şiirin Onuru*" (1972: 32) başlıklı yazısı vardır. Akyüz, burada edebiyat dergilerinin şiir seçimlerindeki tutumlarını eleştirmiştir. O'na göre seçilen şiirler bir yığın sözcük kargaşası içindedir ve kimin ne söylemek istediği pek belli değildir.

İkinci sayıda yayımlanan "*Sanat ve İnceleme*" başlıklı sunuş yazısında "*Yansıma'da şiir yayınlanmayacak diye bir önyargımız yok. Ancak sağlam bir dünya görüşünü, yetkin bir estetik düzeyde bütünleştiren şiirleri çekinmeden yayımlayacağız.*" (Sönmez, 1972: 34) denilerek Yansıma'nın şiirde seçici davranacağı bildirilmiştir. Aynı yazıda, "*(...) belli bir düzeye gelmiş, tarihsel bir süreç dilimindeki belli bir kuşağın şiir emekçilerini yargılamaktan çok, inceleme görevini üstümüzde taşıyoruz. İnceleme ve eleştiri dallarında ekinli çalışmalar yapacağız derken de, bu dalların yurdumuzda gerekli ilgiyi bulmayı şunu gerekçe olarak göstermiştik. Eleştirisiz, incelemesiz bir edebiyat olmayacağı gibi, sanat ürününün yığımlara daha kısa sürede ulaşması da genellikle bu dallardaki çalışmalara bağlıdır.*"(Sönmez, 1972: 34) ifadeleriyle de sanat ürünlerini incelemenin önemi vurgulanmıştır. Nitekim, Yansıma dergisi, ikinci sayısından itibaren şiir örnekleri ve şiir sanatı üzerine inceleme ve eleştiri yazılarına ağırlık vererek Genel Yayın Yönetmeni Tekin Sönmez'in bu konuda dediklerini somutlaştırmıştır.

İkinci sayıda "*Ceyhun Atuf Kansu Şiiri Üstüne Düşünceler*" (Yansıma, 1972: 36) başlıklı bir yazı yayımlanmıştır. Burada Hayati Asilyazıcı, Behzat Ay, Zühtü Bayar, Hüsamettin Bozok, Eray Canberk, Rıfat Ilgaz, Ahmet Köksal, Şükran Kurdakul, Ömer Faruk Toprak ve Nurer Uğurlu'nun Ceyhun Atuf Kansu'nun şiiri hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Bu görüşlerden örnek vermek gerekirse;

Eray Canberk, “*Ceyhun Atufun şiirleri benim için vazgeçilmezdir ama her zamanlık bir şiir de değildir. Son dönem şiirlerini merakla izliyorum. Bir halk havası var. Bilen ve duyan bir halk havası*” (Yansıma, 1972: 36) demektedir.

Ömer Faruk Toprak, “*Ceyhun Atuf Kansu'nun şiiri, başladığı noktaya göre bir aşama gösterir. Bugünkü şiirinde de inişli çıkışlı bir çizgi var. Bu inişte çıkışta çok yazmasının etkisi olsa gerek. İleri bir öz ve biçim üzerinde çalışmaktadır. Kendi şiirleri için öz eleştiri yaparsa, kişiliği çok kazançlı olacaktır*” (Yansıma, 1972: 36) şeklinde görüşlerini ortaya koyar.

Nurer Uğurlu da, “*Ceyhun Atuf Kansu, yüreğinde Anadolu yiğitliğini taşıyan bir ozanıdır*” (Yansıma, 1972: 36)der.

Şiir sanatı üzerine yazılan diğer bir yazı Hasan Hüseyin Korkmazgil'in “*Ölü Dil – Diri Dil*” başlıklı yazısıdır. Korkmazgil, bu yazısında şiir üzerine söz söylemenin güç olduğundan bahseder. Bu konuda da “*(...) şiir yazmak, şiir üzerine konuşmaktan daha kolaydır.*” (Korkmazgil, 1972: 123) diyerek şiir eleştirmeciliğinin zor bir iş olduğunu vurgular.

Bedrettin Cömert, “*Şiirde Duygu*” (1972: 185 – 188) başlıklı yazısında şiirde duygu ve düşüncenin birbirinden ayrı düşünülmeceğini ileri sürmüş ve düşüncenin şiirde düzenleyici, birleştirici bir rol üstlendiğini dile getirmiştir. Cömert, “*Şiir*” (1972: 309 – 313) başlıklı yazısında yine benzer şekilde şiirde duygu, düşünce ve biçim üzerinde durmuştur. Cömert, “*Şiirde Kıtık Var*” (1973: 89 / 139), başlıklı başka bir yazısında da çağdaş şiir geleneğini ele almıştır.

İrfan Yalçın, “*Cahit Sıtkı ve Ölüm*” başlıklı yazısında “*Türk şiirinin ölümle en çok uğraşan ozanı*” (1972: 189 - 191) olarak gösterdiği Cahit Sıtkı Tarancı'nın şiirlerinde ölüm temasını yoğun işlemesi üzerinde durmuştur. Ölüm temasının bu denli geniş yer tutması toplumsal ve öznel nedenlerin yanında Tarancı'nın çok sevdiği Beaudelaire'nin şiirlerine bağlanmıştır.

“*Neruda'nın Şiirleri*” (Ada, 1972: 291 - 296) başlıklı yazıda Pablo Neruda'nın hayatı, edebî kimliği ve eserleri üzerine geniş çaplı bir inceleme yapılmıştır. Şiirin dünyayı değiştirme gibi etkin bir işlevinin olduğunu iddia eden Ada, Neruda'nın şiirlerini buna kanıt olarak göstermiştir. “*Neruda, ömrünü eyleme adanmış cesur bir savaşçı aynı zamanda. Bu koca savaşçının kaygılarını, üzüncülerini, siyasal inançları kapsayan şiirleri evrensel bir boyuta kavuşarak bütün bir insanlık tarihini içine alıyor.*” (Ada, 1972: 296) ifadeleriyle de O'nun şiirlerinin evrenselliğini öne çıkarmıştır.

“Çağdaş Vietnam Şiiri Üzerine” (BaLan, 1972: 380 - 385) başlıklı yazıda Çağdaş Vietnam şiirinin genç ozanları ve şiirlerde kullanılan temler üzerinde durulmuştur. Bang Ba Lan, Vietnam şiirinin üç ana temde (anayurt, savaş, aşk) yoğunlaştığını, bunların yanında mutluluk, öfke, keder, korku, nefret, ihtiras gibi konuların da işlendiğini söyler.

“Vietnam Şiirinde Biçim” (Raffel, 1972: 386 - 388) başlıklı yazıda Vietnam şiirinin biçim özellikleri anlatılmıştır. Burton Raffel’in dediğine göre, Vietnam şiiri diğer Güneydoğu Asya dillerinde olduğu gibi hecelidir ve her sözcük bir vezne eşittir. Çince olduğu gibi bütün sözcükler hemen hemen tek hecelidir. Ngu Ngon (beş vezinli), Than Ngon (yedi vezinli) gibi çeşitli kalıpları vardır. Raffel, bunu örneklerle göstermiştir.

“Şiirimizde Vietnam” (Demirbağ, 1972: 410 - 411) başlıklı yazıda Vietnam Savaşı’nın Türk şiirinde işlenmesi örnekler gösterilerek anlatılmıştır. Ömer Faruk Toprak, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Tekin Sönmez ve Mehmet Karabulut’tan örnekler verilen yazının sonunda “Görüldüğü gibi evrensel nitelikli çelişkiler uyarınca Türk ozanları da geniş ölçüde dış olgulardan etkilenmekte, onlardan esinlenerek kendi ulusal sorunlarıyla bezenmiş bireşimlere varmaya çalışmaktadır. Bu çaba içerisinde Türk ozanı bir yandan kendi halkına ışık tutmaya çalışırken, diğer yandan da acısını duyduğu çelişkiler yönelik uğraşların yanına koşmakta, onlara sahip çıkmaktadır. Böylece bilincinin kapsamını genişleten ozan, sanatın özgüllüğü içerisinde evrenseli yakalamaya, kendi insanının sorunlarıyla tüm insanlığın sorunlarını yansıtmaya çalışmaktadır.” (Demirbağ, 1972: 411) ifadeleriyle de sanatın ve sanatın icrasına şekil veren duygu ve düşüncelerin evrenselliği anlatılmaya çalışılmıştır.

Erol Çankaya, “Şiirimizde Toplumsal Değişiklik” (1972: 469 - 470) başlıklı yazısında toplumsal değişikliğin şiirdeki yansımalarını örnekler sunarak anlatmaya çalışmıştır. Çankaya, Ahmet Arif, Süreyya Berfe, Tekin Sönmez, Hasan Hüseyin, Gülten Akın ve Attilâ İlhan’dan şiir örnekleri verdiği yazısında, “Hayattan doğuyor edebiyat, yine hayata dönüyor.” (Çankaya 1972: 470) sözleriyle edebiyat ve yaşamın iç içeliğine dikkat çekmiştir, denilebilir. Çankaya, “Cahit Sıtkı ve ‘Otuz Beş Yaş Şiiri’ ” (1973: 140 - 143) başlıklı yazısında da Cahit Sıtkı Tarancı’nın şairliği ve “Otuz Beş Yaş” şiiri üzerinde durmuştur.

“Şiirin Aldatıcılığı” (Korkmazgil, 1973: 21 - 25) başlıklı yazıda gerçek anlamda şiir yazmanın yetenek, bilgi ve kültür birikimi gerektirdiği ileri sürülmüştür. Bu yüzden şiir sanatının aldatıcı olduğu, birçok kimsenin görünüş kolaylığı ve hacimsizlik yüzünden şiir yazmayı hafife aldığı dile

getirilmiş ve böyle düşünenler eleştirilmiştir. Korkmazgil, şiiri bu şekilde hafife alanlara karşı eleştirilerini sıralarken esasında şiir sanatıyla ilgili kendi düşüncelerini de dile getirmiştir: “(...), edebiyatın öbür türleri gül bahçesiye, şiir sanatı, bu gül bahçesinden damıtılan bir şişe gül yağıdır. Daha doğrusu, şiir sanatı, koca bir gül bahçesinden bir şişe gülyacağı damıtmaktır. Bilmezler ki şiir sanatı yetenek ister, köklü kültür ve bilgi ister, sağlam bir dil bilgisi ve bilinci ister, yorulmak ister, köklü bilgi ve kültür ister! (...) Şiirin kendisi, vazodaki gül kadar sâdedir; fakat laboratuvarı, tam bir cehennem! O cehenneme ancak, şiirin gerçek çocukları dayanabilirler!..” (Korkmazgil, 1973: 24 - 25).

Tekin Sönmez, “1973’e Gelen Şiirimiz Üzerine Notlar” (1973: 26 - 36) başlıklı yazıda 1972 yılında yayımlanan şiirlerin biçim ve içerik açısından değerlendirmesini yapmıştır. Fazıl Hüsnü Dağlarca, Ceyhun Atuf Kansu, Hasan Hüseyin, Ömer Faruk Toprak, Gülten Akın, Edip Cansever, Tahsin Saraç, Sennur Sezer gibi daha pek çok şairden şiir örnekleri veren Sönmez, 1972 yılında şiirimizin bir şeyler yapma bilincinde olduğunu, çağımızı, günümüz Türkiyeli insanının tavrını, bilinç düzeyini, olaylar karşısındaki yorumunu, geleceğe ulaştıracak şiirler yazıldığını ileri sürmüştür. Sönmez, “Toplumcu Şiirimiz Üstüne Notlar” (1973: 72 - 88) başlıklı diğer bir yazısında toplumcu şiir anlayışı ve bu çizgide eser veren şairler hakkında inceleme yapmıştır. Sönmez, “Kurtuluş Hareketleri ve Direniş Şiirlerinin Kaynağı” (1974: 4 - 9) başlıklı başka bir yazısında da Asya - Afrika - Güney Amerika halklarının emperyalist siyaset karşısındaki mücadelelerinin direniş şiirlerine kaynak oluşturmasını anlatmıştır.

Şiir üzerine yazılan diğer yazılar da şu şekildedir: Ceyhun Atuf Kansu, “Şiirin Demirci Ustası” (1973: 154 - 157)’nda Sabahattin Ali’nin Türk şiirindeki yeri ve önemini; Bedrettin Cömert, “Hasan Hüseyin Şiirine Giriş” (1973: 248 - 264)’te Hasan Hüseyin Korkmazgil’in şiirlerinin yapı ve içerik açısından incelenmesini; Nâzım Hikmet, “Şiir Üstüne” (1973: 5 - 7)’de şiir sanatı üzerine kendi düşüncelerini aktarmıştır. İsmet Zeki Eyuboğlu, “Şiir Üstüne” (1973: 64 - 69)’de son dönem şiirleri üzerine inceleme yaparken; Mustafa Öneş, “Nâzım Hikmet’in Rubaileri Üzerine Notlar” (1973: 70 - 71)’da Nâzım Hikmet’in “Rubailer” adlı kitabının eleştirel tanıtımını yapmış; Ünsal Akpak, “Türk Şiirinde Çocuk” (1973: 121 - 127)’ta Türk şiirinin başlangıçtan günümüze, geçirdiği dönemlerin hepsinde çocuğu işleme üzerine bir inceleme yapmış; Akpak, “Notlar: 2” (1973: 189 - 190)’de de İkinci Yeni şiiri üzerinde durmuştur.

Fikri Çalışkan, “Teofik Fikret Üç Devir - Üç Şiir” (1973: 128 - 132)’de Tevfik Fikret’in “Sis”, “Rücû”, ve “Doksan Beşe Doğru” şiirlerinde döneme olan

bakış açısını vermiş; Mehmet Veysel, *"Ahmet Arif'in Şiiri"* (1973: 133 - 139)'nde Ahmet Arif'in şiirlerinin yapı ve içerik açısından incelemesini yapmış; Naseer Eruri, Edmund Ghareeb, *"Filistin Şiiri"* (1973: 149 - 157)'nde Filistin şiiri ve şairleri üzerine inceleme yapmış; Paul Eluard, *"Şiir Üstüne"* (1973: 158 - 159 / 1973: 3 - 7) aynı başlıklı iki ayrı yazısında şiirle yaşamın iç içeliğini ve şiirin herkese hitap etmesi gerektiğini anlatmaya çalışmıştır.

Adil Gülvahaboğlu, *"Hayatımız Üstüne Şiirler"* (1973: 57 - 59)'de Nihat Behram'ın *"Hayatımız Üstüne Şiirler"* adlı şiir kitabının; Ali Yıldırım, *"İlhami Soysal'ın Seçtikleri"* (1973: 190 - 191)'nde İlhami Soysal'ın *"Yirminci Yüzyıl Türk Şiiri"* adıyla hazırladığı antolojisinin; Metin Güven, *"Kavganın Yüreği"* (1973: 317 - 319)'nde Kemal Özer'in *"Kavganın Yüreği"* adlı şiir kitabının eleştirel tanıtımını yapmıştır.

Şükran Kurdakul, *"Dörtlükleri Okurken"* (1973: 118 - 119)'de 1955'ten sonraki şiir gelişmeleri içinde dörtlüğün çokça yer almasını anlatmış; Mahmut Yaşar, *"Halk Şiirinin Gerçeği"* (1974: 308 - 311)'nde halk şiirinin doğuşunu, gelişimini ve ölmek üzere oluşunu belirleyen koşullar üzerine, yine Mahmut Yaşar, *"Tevfik Fikret ve Çocuk"* (1975: 197 - 205)'ta da Tevfik Fikret'in sanat anlayışı ve şiirlerindeki çocuk teması üzerine inceleme yapmış; Tankut Cantel, *"Nâzım Hikmet Şiiri"* (1974: 327 - 345 / 382 - 384)'nde Nâzım Hikmet'in şiirinin konusunu, yöntem ve özelliklerini, biçimini incelemiş; Ender Kâmil Boyacı, *"Faşizm'e ve Nazizm'e Karşı Nâzım Hikmet"* (1974: 82 - 125)'te Nâzım Hikmet'in şiirlerinin Faşizm ve Nazizme karşı oluşunu anlatmış; Mehmet Güler, *"Pablo Neruda"* (1974: 264 - 266)'da Şilili şair Pablo Neruda'nın hayatı, edebî şahsiyeti ve şiirleri üzerine bir inceleme yapmış; Rıfat Ilgaz, *"Toplumcu Şiirimiz Üstüne"* (1974: 275 - 276)'de toplumcu şiir akımının son yıllardaki gelişimini anlatmış; Hasan Gürkan, *"Saman Sarısı Üstüne Notlar"* (1975: 57 - 65)'de Nâzım Hikmet'in *"Saman Sarısı"* adlı şiir kitabını incelemiş; Ender Kâmil Boyacı, *"Mazlum Ülkeler Şiiri"* (1974: 10 - 25)'nde şiirin, ulusal kurtuluş savaşı veren ülkelerde önemli bir moral kaynağı olmasını yani şiirin işlevselliğini anlatmıştır.

J. M. Cohen, *"Küba Şiiri"* (1974: 77 - 78)'nde Küba şiir sanatını şairleriyle birlikte anlatmış; Alcides De Campos, *"Kara Afrika'da Direnme Bildirileri"* (1974: 101 - 105)'nde Afrikalı şairlerin Portekiz sömürgeciliğinin baskınına karşı şiirle direnmelerini anlatmış; Gürhan Uçkan, çevrisini yaptığı *"Afrikalı Yazarlarca Afrika Şiiri Üzerine Değİnmeler"* (1974: 109 - 110)'de Afrikalı yazar Adeola James, Stephen Spender ve Donatus I. Nwoga'nın Afrika şiiri üzerine görüşlerini vermiştir. Cahit Armağan, *"Şiir İnceleme ve Eleştirisinde Yöntem Üstüne Bir Deneme"* (1975: 47 - 56)'de şiir örnekleriyle şiir inceleme ve

eleştiri yönteminin özelliklerini göstermiş; Aydın Hatipoğlu, “Sokağa Çıkan Şiir” (1975: 13 - 14)’de zamanla şiirin hitap ettiği kitlenin ve şiirdeki öz ve biçimin değişmesi üzerinde durmuştur.

Çeviri Şiirler

Yansıma’da elli altı yabancı şairden toplam 104 şiir çevrilmiştir. Bu şiirler Almanya, İspanya, Fransa, Filistin, Vietnam, Kanada başta olmak üzere pek çok yabancı ülkeden dilimize kazandırılan şiirlerdir. Bunların çevirisini yapanlar da genellikle Tekin Sönmez, Gürhan Uçkan, Eray Canberk, Engin Aşkın, Said Maden gibi dergide şiir ve yazılarına sık rastlanan imzalıdır.

Şiirleri en çok çevrilen şairlerin başında on iki şiirle Federico Garcia Lorca gelir. İspanyol şairi altı şiirle Victor Jara, ardından da beş şiirle Pablo Neruda takip eder. Şiiri çevrilen diğer önemli isimlerden bazıları: Nicolas Guillen, Rafael Alberti, Leonard Cohen, Yiannis Ritsos, Fedwa Tukan, Antonio Machado, Paul Eluard, Violetta Parra’dır.

Şiir çevirilerinin genelde Batı’da toplumcu duyarlılığa sahip, halkın direnişini, karamsarlığını, hüznünü, aşkını, yurt sevgisini eserlerinde aktaran şairlerden yapıldığı, çeviriyi yapanların da aynı duyarlılıkta isimler olduğu görülmektedir. Bu da derginin, toplumcu gerçekçi tavrını evrensel boyutlarıyla sayfalarına taşıdığını göstermektedir.

Tiyatro

Yansıma’da hakkında yazı yazılan türlerden biri de tiyatrodur. Bu yazılar genelde oyun tanıtımları ve eleştirileridir. Bununla birlikte tiyatro sanatı üzerine de değerlendirme ve inceleme yazıları yazılmıştır. Yansıma, kırk beş sayılık yayın hayatı boyunca, tiyatroyla ilgili yirmiye yakın yazı yayımlamıştır.

Yansıma’da tiyatro konusunda en çok yazan Hayati Asilyazıcı’dır. Tiyatro eleştirmeni olan Hayati Asilyazıcı’nın Yansıma’da altı adet yazısı vardır ve hepsi de tiyatro üzerinedir. Bunlardan ilki, derginin birinci sayısında yer alan, “Sevimli ‘Gergedan’lar” (Asilyazıcı, 1972: 29 - 30) başlıklı eleştiri metnidir ve Eugene Ionesco’nun absürd tiyatro örneği olan “Gergedan” adlı oyunu hakkındadır. Asilyazıcı, burada, Gergedan’ın Devekuşu Kabare Tiyatrosunda Güner Sümer tarafından sahneye konulup yorumlanmasını ele almıştır. Ülkemizde ve yurtdışında sahnelenen birçok “Gergedan”ı görmüş biri olarak Asilyazıcı, Devekuşu Kabare Tiyatrosundaki “Gergedan”ı, yönetmeninden oyuncularına kadar bir bütünlük gösterdiği gerekçesiyle beğenmesini dile getirmiştir.

Asilyazıcı, “İlk Turun Getirdikleri” (1972: 60 - 61) başlığıyla yayımlanan yazısında 1972 yılında İstanbul’da sahnelenen oyunları ele almış özellikle de Jaroslav Hasek’in “Aslan Asker Şvayk” üzerinde durmuştur. İki 1962’de Arena Tiyatrosunda oynanan Aslan Asker Şvayk’ın Dostlar Tiyatrosunda Genco Erkal ve Umar Bugay tarafından yorumlanmasını değerlendirmiştir. Birkaç oyuncu dışında Dostlar Tiyatrosunun aktörlükten yana zayıf sayılması gerektiğini iddia eden Asilyazıcı, oyunun ilginçliğini arttıran şeyin Genco Erkal’ın yorumu olduğunu söyler. “Gördüğüm Şvayklar arasında karşılaştırmazsöz söylüyorum: Erkal, büyük oyunculuk yanını bilinçle değerlendirmesini bilen bir sanatçıdır.” (Asilyazıcı, 1972: 61) ifadeleriyle de Erkal’a olan övgüsünü dile getirmiştir.

Asilyazıcı, “Gorki Üstüne” (1972: 114 - 117) başlıklı yazısında Maksim Gorki’nin edebi şahsiyeti ve eserleri üzerinde durmuştur. Yazar, sosyal realizmin babası olarak adlandırdığı Gorki’nin hemen hemen bütün oyunları için birkaç söz söylemiştir. Ancak, asıl adı “Dipte” diye bilinen ve bizde ilk kez Vâ – Nu’nun çevirisiyle Şehir Tiyatrosunda “Ayak Takımı Arasında” adıyla sahnelenen oyununu ayrıca değerlendirmiştir. Asilyazıcı, bu oyunda Kent Oyuncuları’nın, Gorki’nin gerçekçiliğinden uzaklaştığını ve “Dipte”yi yorumlayacakları yerde Gorki’yi dibe batırdıklarını söyleyerek Kent Tiyatrosu oyuncularını eleştirmiştir. Bunun üzerine yazar, Gorki’nin oyunlarını sahnelemede başarı sağlamak için öncelikli olarak Gorki’yi roman ve hikâyelerinden tanımak gerektiğini vurgular.

Asilyazıcı, “Türk Tiyatrosundaki Bunalım” (1972: 159 - 161) başlıklı diğer bir yazısında Türk tiyatrosunun karşılaştığı sorunları dile getirmiş ve çözüm yolu için önerilerde bulunmuştur. Asilyazıcı’ya göre, son yıllarda çoğalan sahnelerin artan topluluklara oranla yeterli olmaması, tiyatro için gerekli sahnelerin azlığı, ödeneklilerin dışında kiranın yüksek oluşu tiyatroyu temelden sarsan başlıca etkenlerdir. Asilyazıcı, bunların vb. sorunların giderilmesi ve tiyatromuzun derli toplu bir yönetime girmesi için beşer yıllık planların hazırlanması gerektiğini ileri sürer.

Asilyazıcı, “Bölge Tiyatroları Üstüne” (1972: 202 - 203) başlıklı yazısında 1972 yılı bölge tiyatrolarının durumunu anlatmıştır. Yine Asilyazıcı, “Sermet Çağan Üstüne” (1972: 302)’de de tiyatro yönetmeni, oyun yazarı ve oyuncu olan Sermet Çağan’ın kişiliği ve eserleri üzerinde durmuştur.

Tiyatro üzerine yazılan diğer yazılar kısaca şöyledir: Eugene Ionesco, “Dilin Trajedisi” (1972: 56 - 59)’nde “Kel Şarkıcı” adlı oyununu yazma serüvenini anlatmıştır. Şener Yardım, “Doruktaki Oyun: Almanya Defteri” (1972: 162 -

163) başlıklı yazısında Vasıf Öngören'in "Almanya Defteri" adlı oyununu incelemiştir. Mehmet Ergün, "Epik Tiyatro ve Almanya Defteri" (1972: 253 - 255)'nde epik tiyatro anlayışı ve Vasıf Öngören'in "Almanya Defteri" adlı eseri hakkında yazmıştır. Hikmet Altınkaynak, "Perdelerini Kapatın Şehir Tiyatroları Üzerine" (1972: 350 / 352)'de 1971 - 1972 yıllarında İstanbul Şehir Tiyatroları'nda sahnelenen oyunları; yine Altınkaynak, "Tiyatro Ücretleri" (1972: 544)'nde dönemin tiyatro ücretlerinin yüksek olmasının, tiyatronun amacını olumsuz etkilemesi; S. Günay Akarsu, "Somurtuk Tiyatroya Paydos" (1972: 471 - 472)'ta tiyatrocunun ve seyirci arasındaki ilişki; yine Akarsu, "Az Gitmişiz, Uz Gitmişiz Geriye Dönüp Düz Gitmişiz" (1973: 51 - 53)'de 1972 yılının tiyatro açısından değerlendirilmesi; Fikri Çalışkan, "Tarihe Bakış Açısı 'Tohum ve Toprak' " (1973: 321 - 324)'ta Orhan Asena'nın "Tohum ve Toprak" adlı oyununda tarihe olan bakış açısı; M. Sadık Aslankara, "Tiyatrolarımızda Eleştiri Ortamının Yaratılması" (1973: 372 - 374)'nda tiyatrodaki eleştiri ortamının gerekliliği; yine Aslankara, iki bölümden oluşan ve iki ayrı sayıda yayımlanan "İşçi Tiyatrosuna Sistemik Açısından Bir Yaklaşım Denemesi 1 / 2" (1974: 231 - 243 / 1974: 312 - 325 / 340)'de işçi tiyatrosunun kavramsal, kuramsal ve sanatsal yönü, anlamı, yapılaşma şekli ve işçi tiyatrosunda yer alan oyunlar ve özellikleri; Walter Weideli, "Bertolt Brecht'in Ünlü Oyunu 'Seuzan'ın İyi İnsanı' Üstüne" (1974: 272 - 276)'de adı geçen oyun; Zühtü Bayar, "Nâzım Hikmet'in Oyun Yazarlığı"(1974: 370 - 372)'nda Türk tiyatrosunun gelişim tarihinde Nâzım Hikmet'in yeri ve önemi üzerine yazmıştır.

Sonuç

Türk dergicilik tarihinde 1970 - 1980 yılları arasında, dönemin siyasî ve sosyal zeminine bağlı olarak değişik dünya görüşlerinin benimsendiği birçok dergi çıkarılmıştır. Bu dergiler içinde zengin yapı, içerik ve kadrosuyla dikkatleri üzerine çekenlerden biri de Yansıma dergisidir.

Yansıma dergisi, Ocak 1972 ile Eylül 1975 tarihleri arasında İstanbul'da aylık olarak toplam 45 sayı yayımlanan, toplumcu gerçekçi temelde inşa edilmiş bir sanat ve kültür dergisidir. Gelecek dergisinin kapanmasının ardından Tekin Sönmez'in bireysel bir çıkışı olarak hayat bulan Yansıma dergisinin edebî çehresine bakıldığında büyük bir çeşitlilikle karşılaşmak mümkündür. Dönemin sosyo - politik arka planı, edebî türlere konu olmuş ve Yansıma da bunun örneklerini okurlarına iletmiştir. Şiir ve hikâyeye başta olmak üzere eleştiri, deneme, makale, tercüme, resim, karikatür, fotoğraf dergide oldukça geniş yer kaplar. Bu bağlamda dergi, dönemin edebî ve sanatsal portresini yansıması bakımından önemlidir.

Yukarıda da denildiği gibi Yansıma, şiir ve hikâyeye ayrı bir önem vermiştir. Her ne kadar derginin ilk sayısında bunların bir örneğine rastlanmasa da diğer sayıların hemen hepsinde birden fazla örneğini bulmak mümkündür. Yerli ve yabancı pek çok ismin şiir ve hikâyeleri Yansıma'nın sayfalarında okurla buluşmuştur.

Yapılan bu çalışmadan elde edilen veriler, Yansıma dergisinin, dönemin kültürel ve sanatsal yaşamından beslendiğini ve kendisinin de birçok yönde bu yaşama katkı sağladığını göstermektedir. Böylece Yansıma dergisi için, süreli yayıncılık serüveninde önemli bir yer edindiğini söylemek mümkündür. Ayrıca dergi, edebiyatımıza yeni imzaların (Necati Mert, Necati Güngör gibi) kazandırılması yönünde de katkı sağlamıştır.

Kaynakça

ADA, Ahmet, **"Neruda'nın Şiirleri"**, Yansıma, Y.1, S.8 (Ağustos 1972), s. 291-296.

AKARSU, S. Günay, **"Az Gitmişiz, Uz Gitmişiz, Geriye Dönüp Düz Gitmişiz"**, Yansıma, Y.2, S.13 (Ocak 1973), s. 51-53.

AKARSU, S. Günay, **"Somurtuk Tiyatroya Paydos"**, Yansıma, Y.1, S.11 (Kasım 1972), s. 471-472.

AKPAK, Ünsal, **"Notlar: 2"**, Yansıma, Y.2, C.4, S.21 (Eylül 1973), s. 189-190.

AKPAK, Ünsal, **"Orhan Kemal'de Büyük Aydınlik"**, Yansıma, Y.1, S.6 (Haziran 1972), s.10.

AKPAK, Ünsal, **"Türk Şiirinde Çocuk"**, Yansıma, Y.2, C.3, S.18 (Haziran 1973), s. 121-127.

AKYÜZ, Taner, **"Şiirin Onuru"**, Yansıma, Y.1, S.1 (Ocak 1972), s. 32.

ALTINKAYNAK, Hikmet, **"Perdelerini Kapatın Şehir Tiyatroları Üzerine"**, Yansıma, Y.1, S.9 (Eylül 1972), s. 350-352.

ALTINKAYNAK, Hikmet, **"Tekin Sönmez ve 'Yansıma' "**, Kıyı, S.278 (Temmuz - Ağustos 2012), s.34 - 36.

ARMAĞAN, Cahit, **"Şiir İnceleme ve Eleştirisinde Yöntem Üstüne Bir Deneme"**, Yansıma, Y.4, C.1, S.38 (Şubat 1975), s. 47-56.

ASILYAZICI, Hayati, **“Bölge Tiyatroları Üstüne”**, Yansima, Y.1, S.5 (Mayıs 1972), s. 202–203.

ASILYAZICI, Hayati, **“Gorki Üstüne”**, Yansima, Y.1, S.3 (Mart 1972), s. 114–117.

ASILYAZICI, Hayati, **“İlk Turun Getirdikleri”**, Yansima, Y.1, S.2 (Şubat 1972), s. 60–61.

ASILYAZICI, Hayati, **“Sermet Çağan Üstüne”**, Yansima, Y.1, S.8 (Ağustos 1972), s. 302.

ASILYAZICI, Hayati, **“Sevimli Gergedanlar”**, Yansima, Y.1, S.1 (Ocak 1972), s. 29–30.

ASILYAZICI, Hayati, **“Türk Tiyatrosundaki Bunalım”**, Yansima, Y.1, S.4 (Nisan 1972), s. 159–161.

ASLANKARA, M. Sadık, **“İşçi Tiyatrosuna Sistemik Açından Bir Yaklaşım Denemesi 1”**, Yansima, Y.3, C.2, S.34 (Ekim 1974), s. 231–243.

ASLANKARA, M. Sadık, **“İşçi Tiyatrosuna Sistemik Açından Bir Yaklaşım Denemesi 2”**, Yansima, Y.3, C.2, S.35 (Kasım 1974), s. 312–325 / 340.

ASLANKARA, M. Sadık, **“Tiyatrolarımızda Eleştiri Ortamının Yaratılması”**, Yansima, Y.2, C.4, S.24 (Aralık 1973), s. 372–374.

AVŞAR, B. Zakir, **Dava Dergiciliğinde Bir Örnek: Serdengeçti Dergisi**, Kurgan Edebiyat, Ankara, 2014.

AY, Behzat, **“İntihar”**, Yansima, Y.1, S.1 (Ocak 1972), s. 19–21.

AYATA, Yunus, **Dergi Semasında Bir Yıldız: Utarit**, Asitan Yayıncılık, Sivas, 2009.

BALABAN, **“Orhan Kemal Sureti”**, Yansima, Y.3, C.1, S.30 (Haziran 1974), s.376 – 380.

BATMAZ, Veysel, **“Şafağın Demirci Ustası, 35 Yıl Sonra Pera’da: Tekin Sönmez”**, Kıyı, S. 278, (Temmuz–Ağustos), 2012, s. 40.

BATMAZ, Veysel, **“Tekin Sönmez’den Yansımalar”**, Kıyı, S. 278, (Temmuz–Ağustos), 2012, s. 41–44.

BAYAR, Zühtü, **“Nâzım Hikmet’in Oyun Yazarlığı”**, Yansımaya, Y.3, C.1, S.30 (Kasım 1974), s. 370–372.

BAYAR, Zühtü, **“Öykücülüğümüz ve Bekir Yıldız”**, Yansımaya, Y.1, S.3 (Mart 1972), s.99 – 104.

BİLEN, Mehmet Yaşar, **“Demirciler Çarşısı Cinayeti ve İnsan”**, Yansımaya, Y.2, C.4, S.23 (Kasım 1973), s. 349–351.

BOYACI, Ender Kâmil, **“Faşizm’e ve Nazizm’e Karşı Nâzım Hikmet”**, Yansımaya, Y.3, C.2, S.32 (Ağustos 1974), s.82 – 125.

BOYACI, Ender Kâmil, **“Mazlum Ülkeler Şiiri”**, Yansımaya, Y.3, C.3, S. 36 (Aralık 1974), s. 10–25.

CAMPOS Alcides De, **“Kara Afrika’da Direnme Bildirileri”**, (Çev: Hüseyin Portakal, Tekin Sönmez), Yansımaya, Y.3, C.3, S.36 (Aralık 1974), s. 101–105.

CANTEL, Tankut, **“Nâzım Hikmet Şiiri”**, Yansımaya, Y.3, C.1, S.30 (Haziran 1974), s.327 – 345 / 382 – 384.

COHEN, J. M., **“Küba Şiiri”**, (Çev: Yusuf Sel), Yansımaya, Y.3, C.3, S. 36 (Aralık 1974), s. 77–78.

CÖMERT, Bedrettin, **“Hasan Hüseyin Şiirine Giriş”**, Yansımaya, Y.2, C.2, S.16 (Nisan 1973), s. 248–264.

CÖMERT, Bedrettin, **“Şiir”**, Yansımaya, Y. 1, S.9 (Eylül 1972), s. 309–313.

CÖMERT, Bedrettin, **“Şiirde Duygu”**, Yansımaya, Y.1, S.5 (Mayıs 1972), s. 185–188.

CÖMERT, Bedrettin, **“Şiirde Kıtık Var”** Yansımaya, Y.2, C.3, S. 18 (Haziran 1973), s. 89 / 139.

ÇALIŞKAN Fikri, **“Tarihe Bakış Açısı Tohum ve Toprak”**, Yansımaya, Y.2, C.2, S.17 (Mayıs 1973), s. 321–324.

ÇALIŞKAN, Fikri, “Tevfik Fikret Üç Devir-Üç Şiir”, Yansıma, Y.2, C.3, S.18 (Haziran 1973), s. 128–132.

ÇANKAYA, Erol, “Cahit Sıtkı ve Otuz Beş Yaş Şiiri”, Yansıma, Y.2, C.3, S.18 (Haziran 1973), s. 140–143.

ÇANKAYA, Erol, “Şiirimizde Toplumsal Değişiklik”, Yansıma, Y.1, S.11 (Kasım 1972), s.469–470.

DEMİRBAĞ, Orhan, “Şiirimizde Vietnam”, Yansıma, Y.1, S.10 (Ekim 1972), s. 410–411.

DEPE, Deniz, “Türkiye’nin İlk ve Tek Yazarlar Kooperatifi Yazko ve Yazko Edebiyat Dergisi”, Tübar XXXVI (Güz 2014), s. 83–108.

DEPE, Deniz, **Bir Ütopyanın Peşinde: Yazko Edebiyat Dergisi**, Kurgan Edebiyat, Ankara, 2015.

EKİCİ, M. Erhan, “Nâzım Hikmet’in Dünya Görüşü ve Sanatı”, Yansıma, Y.3, C.2, S.31 (Temmuz 1974), s.8 – 29.

ELUARD, Paul, “Şiir Üstüne”, (Çev: Mustafa Balel), Yansıma, Y.2, C.3, S.18 (Haziran 1973), s. 158–159. / Y.2, C.4, S.19 (Temmuz 1973), s. 3–7.

EMİROĞLU, Öztürk, **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Hisar Topluluğu**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2007.

ERGÜN, Mehmet, “Epik Tiyatro ve Almanya Defteri”, Yansıma, Y.1, S.7 (Temmuz 1972), s. 253–255.

ERGÜZEL, Mehdi, “40. Yılında Türk Edebiyatı Dergisi ve Kurucusu Hocam Ahmet Kabaklı’ya Dair”, Değirmen, S. 29–30–31 (Ocak-Haziran 2012), s. 186–192.

ERURI, Nasaer, GHAREEB, Edmund, “Filistin Şiiri”, (Çev: Yusuf Sel), Yansıma, Y.2, C.3, S.18, s. 149–157.

EYUBOĞLU, İsmet Zeki, “Şiir Üstüne”, Y.2, C.3, S.18 (Haziran 1973), s. 64–69.

EYUBOĞLU, İsmet Zeki, “Türk Öykücülüğünün Kökeni”, Yansıma, Y.1, S.6 (Haziran 1972), s. 6–7.

GAZALCI, Mustafa, “Çelo”, Yansıma, Y.2, C.4, S.24 (Aralık 1973), s. 383–384.

GÜLER, Mehmet, “Demirciler Çarşısı Cinayeti”, Yansıma, Y.4, C.1, S.37 (Ocak 1975), s. 51–55.

GÜLER, Mehmet, “Pablo Neruda”, Yansıma, Y.3, C.2, S.34 (Ekim 1974), s. 264–266.

GÜLVAHABOĞLU, Adil, “Hayatımız Üstüne Şiirler”, Yansıma, Y.2, C.4, S.19 (Temmuz 1973), 57–59.

GÜNEL, Burhan, “Hikâye Kitapları Üzerine Notlar”, Yansıma, Y.3, C.1, S.28 (Nisan 1974), s. 235–239.

GÜRKAN, Hasan, “Saman Sarısı Üstüne Notlar”, Yansıma, Y.4, C.1, S.38 (Şubat 1975), s. 57–65.

GÜVEN, Metin, “Kavganın Yüreği”, Yansıma, Y.2, C.4, S.23 (Kasım 1973), s. 317–319.

HATİPOĞLU, Aydın, “Anılardan”, Yansıma, Y.3, C.1, S.30 (Haziran 1974), s.380 – 381.

HATİPOĞLU, Aydın, “Bir Dönem İçin İroni Ölmeye Yatmak”, Yansıma, Y.2, C.4, S.21 (Eylül 1973), s. 181–182.

HATİPOĞLU, Aydın, “Sokağa Çıkan Şiir”, Yansıma, Y.4, C.1, S.40 (Nisan 1975), s. 13–14.

ILGAZ, Rıfat, “1911’de Cidde’de Doğdu”, Yansıma, Y.4, C.2, S.43 – 44 – 45 (Temmuz – Ağustos – Eylül 1975), s.43 – 47.

ILGAZ, Rıfat, “Bir Güldürü Yazarı”, Yansıma, Y.3, C.1, S.26 (Şubat 1974), s.88 – 90.

ILGAZ, Rıfat, “Gülmece Güldürmece”, Yansıma, Y.3, C.1, S.29 (Mayıs 1974), s.277 – 282.

ILGAZ, Rıfat, “Markopaşa Yılları”, Yansıma, Y.3, C.1, S.27 (Mart 1974), s.137 – 140.

ILGAZ, Rifat, “Ölülerimizi Andıkça”, Yansımaya, Y.3, C.1, S.30 (Haziran 1974), s.365 – 367.

ILGAZ, Rifat, “Şevki Akşit İçin de Ağıt Yok”, Yansımaya, Y.4, C.1, S.40 (Nisan 1975), s.33 – 34.

ILGAZ, Rifat, “Toplumcu Şiirimiz Üstüne”, Yansımaya, Y.3, C.2, S.35 (Kasım 1974), s. 275–277.

İSİMSİZ, “Afrikalı Yazarlarca Afrika Şiiri Üzerine Değınmeler”, (Çev: Gürhan Uçkan) Yansımaya, Y.3, C.3, S.36 (Aralık 1974), s. 109–110.

İŞYAR, İbrahim, “Gramafon Avrat ile Ayten’in Düşündürdükleri”, Yansımaya, Y.2, C.2, S.17 (Mayıs 1973), s. 334–335.

KANSU, Ceyhun Atuf, “Şiirin Demirci Ustası”, Yansımaya, Y.2, S.15 (Mart, 1973), s. 154–157.

KOLCU, Ali İhsan, **Temaşa Mecmuası (İnceleme ve Edebiyatla İlgili Metinler)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sivas, 1992.

KORKMAZ, Ferhat, **İkinci Yeni Limanı: Pazar Postası**, Salkımsöğüt Yayınları, Erzurum, 2012.

KORKMAZGİL, Hasan Hüseyin, “Aldı Kerem”, Yansımaya, Y.1, S.8 (Ağustos 1972), s.272 – 274.

KORKMAZGİL, Hasan Hüseyin, “Ölü Dil–Diri Dil”, Yansımaya, Y.1, S.4 (Nisan 1972), s. 122–123.

KORKMAZGİL, Hasan Hüseyin, “Şiirin Aldatıcılığı”, Yansımaya, Y.2, S.13 (Ocak 1973), s. 21–25.

KURDAKUL, Şükran, “Beyaz Yakalılar”, Yansımaya, Y.1, S.2 (Şubat 1972), s.39 – 41.

KURDAKUL, Şükran, “Dörtlükleri Okurken”, Yansımaya, Y.2, C.4, S.20 (Ağustos 1973), s.118–119.

LAN Bang Ba, “Çağdaş Vietnam Şiiri Üzerine”, (Çev: Semra Cerit, Tekin Sönmez), Yansımaya, Y.1, S.10 (Ekim 1972), s. 380–385.

MERT, Necati, **“Ölmeye Yatmak”**, Yansıma, Y.2, C.4, S. 24 (Aralık 1973), s. 377–378.

Nâzım Hikmet, **“Karar Günleri”**, Yansıma, Y.2, C.4, S.24 (Aralık 1973), s.326.

NESİN, Aziz, **“Son Anı”**, Yansıma, Y.2, C.2, S.15 (Mart 1973), s.144 – 146 / 153.

OYTAM, Fikret, **“İsimsiz”**, Yansıma, Y.1, S.6 (Haziran 1972), s. 160.

ÖNEŞ, Mustafa, **“Nâzım Hikmet’in Rubailerini Üzerine Notlar”**, Yansıma, Y.2, C.3, S.18 (Haziran 1973), s. 70–71.

POLAT, Nâzım Hikmet, **“Dilek Mecmuası”**, Tübar X (2001), s. 35–55.

POLAT, Nâzım Hikmet, **“Kanat Dergisi”**, Tübar XIX (Bahar 2006), s. 437–455.

POLAT, Nâzım Hikmet, **Rübâb Mecmuası ve II. Meşrutiyet Dönemi Türk Kültür, Edebiyat Hayatı**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005.

RAFFEL, Burton, **“Vietnam Şiirinde Biçim”**, (Çev: Semra Cerit, Tekin Sönmez), Yansıma, Y.1, S.10 (Ekim 1972), s. 386–388.

SÖNMEZ, Tekin, **“1973’e Gelen Şiirimiz Üzerine Notlar”**, Yansıma, Y.2, S.13 (Ocak 1973), s. 26–36.

SÖNMEZ, Tekin, **“Kurtuluş Hareketleri ve Direniş Şiirlerinin Kaynağı”**, Yansıma, Y.3, C.3, S.36 (Aralık 1974), s. 4–9.

SÖNMEZ, Tekin, **“Orhan Kemal’de Nâzım Hikmet Dönemeci”**, Yansıma, Y.1, S.6 (Haziran 1972), s. 8–9.

SÖNMEZ, Tekin, **“Sanat ve İnceleme”**, Y.1, S.2 (Şubat 1972), s. 34–35.

SÖNMEZ, Tekin, **“Sunuş”**, Yansıma, Y.1, S.1 (Ocak 1972), s. 2.

SÖNMEZ, Tekin, **“Toplumcu Şiirimiz Üstüne Notlar”**, Yansıma, Y.2, C.3, S.18 (Haziran 1973), s. 72–88.

TAHİR, Kemal, **“Türk Hikâyeciliği Üstüne”**, Yansıma, Y.1, S.6 (Haziran 1972), s. 3–5.

TEKİN, Arslan, - İZGÖER Zeki, **Anadolu Mecmuası**, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2011.

TEKİN, Arslan–İZGÖER, Ahmet Zeki, **Dergah Giriş–Çeviriyazı–Dizin I–II–III–IV. Cilt**, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2014.

TONGA, Necati, **“Anadolu Mecmuası (1924–1925) ve Anadoluculuk Fikri Üzerine Bir İnceleme”**, Türk Yurdu, C. 31, S. 285 (Mayıs 2011), s. 138–142.

TOPRAK, Ömer Faruk, **“Hikâyede Başarı”**, Yansıma, Y.2, S.13 (Ocak 1973), s. 14–16.

TOPRAK, Ömer Faruk, **“Nicolas Guillen ile Birlikte”**, Yansıma, Y.2, C.2, S.14 (Şubat 1973), s.112 – 114.

TOPRAK, Ömer Faruk, **“Usta”**, Y.2, C.2, S.15 (Mart 1973), s. 158–159.

TOPRAK, Ömer Faruk, **“Zaharia Stancu’nun Ülkesinde”**, Yansıma, C.1, S.7 (Temmuz 1972), s. 247–249.

TRANG, Nguyen Thi Nhu, **“Anne”**, (Çev: Emel Akpazar), Yansıma, Y.1, S.10 (Ekim 1972), s.376 – 379.

TÜRK, Hatem, **Meşale İnceleme–Tam Metin**, Fenomen Yayıncılık, Erzurum, 2017.

TÜRK, Hatem, **Musavver Muhit (İnceleme ve Edebiyatla İlgili Metinler)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2002.

UÇMAN, Abdullah, **“Dergiler Arasında Dergâh, Hayat, Ma’lûmât ve Bilgi Mecmuaları”**, Türkiyat Araştırmaları Literatür Dergisi, C. 4, S. 7 (2006), s. 519–532.

USLUCAN, Fikret, **Dergâh Mecmuası Üzerine Bir İnceleme**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 1995.

VEYSEL, Mehmet, **“Ahmet Arif’in Şiiri”**, Yansımaya, Y.2, C.3, S.18 (Haziran 1973), s. 133–139.

VEYSEL, Mehmet, **“Bir Parasız Yatılının Kuşatması”**, Yansımaya, Y.1, S.4 (Nisan 1972), s. 152–155.

VEYSEL, Mehmet, **“Orhan Kemal Somutluğu”**, Yansımaya, Y.1, S.6 (Haziran 1972), s. 11.

WEIDELI, Walter, **“Bertolt Brecht’in Ünlü Oyunu Seuzan’ın İyi İnsanı Üstüne”**, (Çev: S. Günay Akarsu), Yansımaya, Y.3, C.1, S.29 (Mayıs 1974), s. 272–276.

YALÇIN, İrfan, **“Cahit Sıtkı ve Ölüm”**, Yansımaya, Y.1, S.5 (Mayıs 1972), s. 189–191.

YANSIMA, **“Ceyhun Atuf Kansu Şiiri Üstüne Düşünceler”**, Yansımaya, Y.1, S.2 (Şubat 1972), s. 36.

YANSIMA, **“Nâzım Hikmet İnceleme Yarışması Sonuçları”**, Yansımaya, Y.3, C.1, S.30 (Haziran 1974), s.326.

YANSIMA, **“Okurlarımıza Zorunlu Bir Açıklama”**, Yansımaya, Y.3, C.2, S.34 (Ekim1974), s.Arka Kapak.

YANSIMA, **“Yansımaya Yayını Son Bulurken”**, Yansımaya, Y.4, S.43 – 44 – 45 (Temmuz – Ağustos – Eylül 1975), s.206.

YARDIM, Şener, **“Doruktaki Oyun: Almanya Defteri”**, Yansımaya, Y.1, S.4 (Nisan 1972), s. 162–163.

YAŞAR, Mahmut, **“Direnen İnsan ve Hapishane Öyküleri”**, Yansımaya, Y.3, C.2, S.35 (Kasım 1974), s. 346–350.

YAŞAR, Mahmut, **“Halk Şiirinin Gerçeği”**, Yansımaya, Y.3, C.1, S.29 (Mayıs 1974), s. 308–311.

YAŞAR, Mahmut, **“Orhan Kemal’in Öykülerinde Hapishane”**, Yansımaya, Y.3, C.2, S.31 (Temmuz 1974), s. 47–54.

YAŞAR, Mahmut, **“Tevfik Fikret ve Çocuk”**, Yansımaya, Y.4, S.43–44–45 (Temmuz–Ağustos–Eylül 1975), s. 197–205.

YILDIRIM, Ali, "İlhami Soysal'ın Seçtikleri", Yansıma, Y.2, C.4, S.21 (Eylül 1973), s. 190-191.

YÖRÜK, Yaşar, "Çelo", Yansıma, Y.2, C.2, S. 17 (Mayıs 1973), s. 346-347.